

KÅSERIET

Vackra
främlingar

När jag med turister stiger ombord på m/s Emma vid Eirastranden böjer den vita knölsvanen, nykomling på trettio-talet, sin smäckra hals för oss. De vitkindade gässen struttar småklokt omkring på klipporna, omöjliga att avlägsna längre.

På Sveaborg står syrenen i sin grannaste sommarskrud bakom blankslipade hällar och bastioner. Syrenen, en av Finlands äldsta prydnadsbuskar, kom redan 1728 från Stockholm till Åbo med apotekare Synnerberg. Ett tjugotal år senare tog Augustin Ehrensverd på Sveaborg emot syrenplanter från Frankrike. De här syrenerna växer fortfarande i Piperska parken. Soldaterna som byggde fästningen Sveaborg, tog med sig plantor till fastlandet på 1760-talet. Så spreds syrenen till torp och bondgårdar runtom i Finland.

Syrenen med de fantastiska blomklasarna har också länge planterats i Helsingfors parker. Doften av syren är en oskiljaktig del av Sommarhelsingfors och når oss vid det luftiga ljusa rummet kring det nonfigurativa Sibeliusmonumentet.

Turister älskar den mörkt rosenröda vresrosen vid åstranden i Borgå, mittemot de rödmyllade strandbodarna. Rosen kommer från sandfältet vid havsstränderna i nordöstra Asien och har blivit en omtyckt prydnadsväxt.

Nedanför Näsebackens begravningsplats blommar den ståtliga jättebalsaminen rosaröd. Den härstammar från Himalaya och lanserades i Finland som trädgårdsväxt, men började sprida sig till diken och lundar i början av 2000-talet. En ettårig växt med spåda rötter som inte binder jorden och bidrar till att jord i erosionskänsliga områden sköljs ut i vattendragen.

När bussen plöjer igenom Sibbos bördiga åkrar beundrar vi blåa, rosa och vita förvildade blomsterlupiner som lyser vid den gamla Kungsvägen. Ett välkommet inslag eftersom den tillhör min barndoms trädgårdsväxter.

Men fri rörlighet i EU är inte en självklarhet för växarter längre. Vresrosen, lupinen och jättebalsaminen är främmande arter som ska bekämpas eftersom de tränger undan den ursprungliga floran och är ett hot mot vår biologiska mångfald. Förståeligt är att den aggressiva och giftiga jättelekan ska utrotas. Men varför försöka bli av med också den ljuva scillan eller den doftande äkta kaprifolen? Sköna rariteter som kommit utifrån då vanligt folk kunde börja odla sina trädgårdar på 1800-talet.

När klimatet blir varmare börjar växter uppföra sig fel genom att sprida sig som ogräs lite varstans. Vad händer om också syrenen som 1993 valdes till Helsingfors egen blomma ohämmat börjar fröa av sig som i Skåne. Kommer också syrenen då att anses som invasiv?

ELISABETH SANDELIN

LÄSARBILDEN

■ Jasminen blommar ovanligt rikligt i år. Jasminen är en blommande buske som inte trivs särskilt bra i Norden. Den har en väldigt stark doft och förväxlas ofta med schersminen, både på grund av de liknande namnen och på doften som är snarlik. Bildens jasmin växer i Karis och blommar nu för första gången så här rikligt på över femton år.

FOTO: IRMELI LANNERS

På Lacostes tid var

Tennis är inte bara tennis, det är också en livslektion. HBL fick en pratstund med René Lacostes barnbarn Beryl om tiden när det inte bara handlade om att vinna. Man skulle vara elegant också.

Den franska tennisstjärnan **René "Krokodilen" Lacoste** var på tjugotalet en av världens bästa. Smeknamnet fick han av en journalist i Boston när han slagit vad om en koffert av krokodilskinn med sin Davies Cup-kaptén. Lacoste, som bara var 19, förlorade vadet, men smeknamnet fastnade.

När han bad sin vän, designern **Robert George** att brodera en krokodil på sin kavaj skapades den ikoniska loggan som vi alla känner till.

På den tiden var tennis en gentlemanssport för en liten invigd elit. Man spelade om heder och ära och kritiserade aldrig domarna. 23 år gammal vann Lacoste både US Open och den jättelika Davies Cup-bucklan tillsammans med sina franska vänner. René Lacoste, **Jean Borotra**, **Jacques Brugnon** och **Henri Cochet** utgjorde kvartetten som gick under namnet Musketörerna.

När segern skulle försvaras i Paris år 1928 byggdes den nu legendariska Roland Garros-planen som en hyllning till de franska hjältarna. De fyra musketörerna var efterfrågade i hela världen. Sveriges kung **Gustav V**, entusiastisk amatörspelare, deltog i flera dubbelmatcher med fransmännen. De såg förstas till att han vann tillräckligt ofta. Mycket har hänt sedan dess.

Tennismodet kom på 1920-talet

– Farfar levde på det glada tjugotalet när **Chanel** och **Patou** skapade modet och alla var eleganta, både när de tävlade och tittade på. Det handlade inte bara om att vinna, elegance var också en del av spelet, berättar sondottern **Beryl Lacoste**.

I tennisens barndom använde spelarna sina vanliga kläder. På 1880-talet tävlade damerna i långa klänningar med korsett och hatt. Herrarna hade långbyxor och öppna skjortor med klubbmärket broderat på bröstfickan. Kläderna var vita, vilket var högsta modet på den tiden.

Först på tjugotalet steg modet in på planen med René Lacostes franska mixed dubbelpartner, **Suzanne Lenglen**.

"La Divine" var smeknamnet på fransyskan, som hade inlett ett samarbete med modeskaparen **Jean Patou**. När hon som en virvelvind jagade bollarna i sina kortärmade blusar och plisserade kjolar blev hon en symbol för den frigjorda kvinnan.

Herrmodet var mera diskret. Till de vita kläderna hade Lacoste ett bälte och sin vita sixpence-keps. Först på trettioalet började herrarna spela i shorts precis som fotbollsspelarna.

– Skorna var tunna och lätta, och farfar spelade inte varje dag. När han åkte båt till New York tog det tio dagar, berättar Beryl Lacoste.

Lacosteskjortan andades

För René Lacoste handlade resorna både om tennis och affärer. Hans pappa var chef för de spansk-schweiziska lyxbilarna av märket Hispano-Suiza, och därför tog han alltid möten mellan matcherna.

– Tack vare bilarna träffade farfar **André Gillier**, som skulle producera de första Lacoste-tröjorna. Till en början var de tänkta till honom själv. När han spelade i New York var det fuktigt och varmt och i England var det kyligt. Därför ville han ha en kortärmad tröja som passade till olika klimat samtidigt som huden kunde andas. Det dröjde inte länge innan de andra spelarna ville ha likadana. När farfar slutade med tennis fortsatte de andra spela med hans krokodillogo. Jag brukar säga att det var världens första produktplacering, berättar Beryl Lacoste.

– Både i tennis och i livet ville farfar hela tiden förbättra allt. Han var en stor uppfinnare med mera än 40 patent, säger Beryl om René Lacoste. Bland annat uppfann han den första bollautomaten för att kunna öva overheads. Han skrev bestsellerboken "Tennis", som också översattes till svenska. När han år 1963 lanseerade världens första stålrocket var den en revolution, precis som Lacostetröjan.

– Till och med ljudet var annorlunda när man slog till bollen. **Jimmy Connors** spelade med T2000-modellen, som såldes i över sex miljoner exemplar. Han kom ofta på lunch till farfar som bodde nära Roland Garros. Fast Connors var en buse på tennisplanen var han alltid mycket respektfull. Den franska spelaren **Guy Forget** hjälpte farfar med att skapa racketen som var designad som en åtta. Farfar tyckte om att hitta "the sweet spot", alltså att spela från baklinjen och träffa bollen fortare och mera precist.

Sonen gjorde business av logon

När en journalist en gång frågade vad René tyckte om det färgrika tennismodet tänkte han en stund, och svarade sedan att han inte brydde sig speciellt mycket om det. Men om han fortfarande spelade skulle han utnyttja modet och spela i grönt på gräs, i ockra på grus och i grått på hard court för att förvirra sin motståndare, skrattar Beryl Lacoste.

Trots uppmärksamheten i tidningarna trodde Krokodilen aldrig

■ Smäckra, svalt och vackra kvinnor i vitt i 1920-talets tennismode.

FOTO: LACOSTE